

ZNAČAJ CERTIFIKACIJE OSOBA POD AKREDITACIJOM

Autor: Nikola Kostić, Project Manager - SGS Beograd d.o.o.

Apstrakt: cilj ovog rada je prikazivanja ključnih elemenata prilikom razvoja šeme sertifikacije osoba uz uključivanje zainteresovanih strana, kao i benefita koji ostvaruju zainteresovane strane kroz mehanizam akreditovane sertifikacije osoba.

Ključne reči: sertifikacija osoba, kompetentnost, međunarodno priznavanje sertifikata, zainteresovane strane, benefiti

Sertifikacija je u standardu ISO 17000 definisana kao „atestiranje koje je izvršila treća strana u vezi sa proizvodima, procesima, sistemima ili osobama“. Cilj sertifikacije je da se stvori poverenje kod svih zainteresovanih strana da sistem, proces, proizvod ili osoba ispunjavaju specificirane zahteve. Sertifikacija osoba je uglavnom dobrovoljna (u određenim državama postoje i obavezne šeme sertifikacije koje su zahtevane propisima) i odnosi se na osobe koje su već profesionalci.

Sertifikacija osoba jedan je od načina pružanja osiguranja da osoba ima odgovarajuću kompetentnost (sposobnost da se primene znanja i veštine radi dostizanja predviđenih rezultata), odnosno da sertifikovana osoba ispunjava zahteve koji su definisani šemom sertifikacije. Naime, šemom sertifikacije se definiše potrebna kompetentnost i drugi zahtevi koji se odnose na pojedinačne kategorije zanimanja ili veština osoba. U okviru procesa sertifikacije sprovodi se ispit, koji je deo ocenjivanja i predstavlja mehanizam kojim se meri kompetentnost kandidata pomoću jednog ili više načina (npr. pisanim putem, usmeno, praktičnim radom i posmatranjem i sl.) definisanih u šemi sertifikacije.

Razvoj šema sertifikacije za osobe može da kompenzuje razlike u obrazovanju i obuci, kao odgovor na različite modele obrazovanja u zemljama, kao i na sve veću brzinu tehnoloških inovacija i rastuću specijalizaciju osoblja.

Od strane međunarodne organizacije za standardizaciju ISO usvojen je standard ISO/IEC 17024:2012, koji ima za cilj da postigne i promoviše opšte prihvaćenu osnovu za ispitivanje performansi (*benchmark*) za organizacije koje obavljaju sertifikaciju osoba. Navedeni standard se koristi za akreditaciju sertifikacionih tela za sertifikaciju osoba od strane nacionalnih akreditacionih tela, što uz pomoć multilateralnih sporazuma sa međunarodnim forumom za akreditaciju IAF omogućava priznavanje izdatih sertifikata u celom svetu - „Jednom ocenjeno – svuda prihvaćeno (priznato)“ – videti sliku 1.

Slika 1

Jedna od prednosti akreditacije po navedenom standardu je i dokazivanje da su uključene zainteresovane strane i da postoji dokaz o njihovoj podršci šemi sertifikacije. Na primer:

- Privreda ima interes za postupak sertifikacije osoba kako bi smanjila rizik u poslovanju kroz obezbeđenje integriteta usluge odnosno proizvodnje, kontinualno unapređenje kompetentnosti zaposlenih, kao i da bi olakšala proces selekcije kandidata tokom delegiranja poslova. Uz pomoć dokaza da je kompetentnost osobe nezavisno proverena od strane akreditovanog sertifikacionog tela poslodavci mogu suziti izbor osoba koje žele da angažuju za određeni posao ili aktivnost, odnosno da imaju veći stepen poverenja da su odabrali osobu koja ima sposobnost da primeni odgovarajuće veštine i znanja
- Države imaju višestruki interes. Pored mogućnosti ostvarivanja benefita koje ostvaruje privreda, za kadrove koji su angažovani na državnim poslovima ili u javnim preduzećima., obezbeđuje se i viši nivo opšte bezbednosti i sigurnosti (npr. prilikom angažovanja sertifikovanih zavarivača, montera, upravljača i sl.) čime se smanjuju rizici od nastanka incidenata i akcidenata koji mogu da ugroze zdravlje bezbednost stanovništva. Pored obaveznih šema sertifikacije, podrškom i uključivanjem u rad dobrovoljnih šema sertifikacije država uređuje

tržište i podiže reputaciju, čime omogućava lakše poslovanje sa inostranstvom i postaje privlačnija za investicije.

- Udruženja i tehnički klasteri u određenoj branši imaju interes da se kroz nezavisnu proveru kompetentnosti „očuva struka“ i da je kompetentnost demonstrirana na nedvosmislen način i u skladu sa utvrđenim zahtevima, dakle ne kroz samoreferenciranje, već kroz nezavisnu i nepristrasnu sertifikaciju, koja je pod nadzorom akreditacionog tela.
- Imajući u vidu da sertifikat ima period važenja i da šeme uglavnom predviđaju nadzorne aktivnosti, sertifikovane osobe su upućene na stalno usavršavanje i bavljenje profesionalnim radom i na taj način usavršavaju sebe. Sertifikovani pojedinci su u poziciji da na kredibilan način dokazuju svoju kompetentnost i da budu prepoznati na tržištu, zbog čega lakše dobijaju poslove i postižu veću cenu rada. Na taj način svoj status sertifikacije koriste kao lični marketinški alat. Uz to, njihovo ime se pojavljuje u bazama sertifikovanih osoba.

Zbog prethodno navedenog postoji značajan interes svih zainteresovanih strana da:

- su jasno definisani kriterijumi za kompetentnost (uključujući i preduslove),
- su adekvatne metode ocenjivanja i sprovođenja ispita,
- da telo koje sprovodi proces sertifikacije ima odgovarajuću kompetentnost,
- proveru vrši nezavisno i nepristrasno telo (treća strana), kao i da funkcioniše mehanizam za nepristrasnost, koji mora da uključi uravnoteženo prisustvo zainteresovanih strana,
- su adekvatno implementirani dodatni zahtevi za bezbednost kroz celokupan sertifikacioni proces, sa posebnim akcentom na zaštitu ispitnog materijala i sprečavanje prevara.

Na ovaj način se, između ostalog, stiče i javno poverenje i pouzdanost, koje obezbeđuje vrednost sertifikaciji osoba.

Kroz resertifikaciju, nadzorne aktivnosti i verifikaciju nakon izmena, šema sertifikacije osoba može da obezbedi dokaz da osoba održava kompetentnost i da poseduje aktuelna znanja i veštine, a imajući u vidu česte izmene u poslovanju, koje su uzrokovane izmenama tehnologije, standarda, propisa, digitalizacijom i sl.

Sertifikacija osoba se često koristi u okviru CMS-a (sistem upravljanja kompetentnošću) da demonstrira kupcima, klijentima ili zainteresovanim stranama da su za procese odgovorni kompetentni ljudi - prava osoba na pravom mestu.